

Predgovor

Ovo je prva štampana publikacija o stanju okoliša u Bosni i Hercegovini (BIH) od kada je ona postala nezavisna država 1992. godine. Svrhe publikacije su: da prezentuje pregled nekih međunarodno dostupnih podataka o okolišu u BIH; da predloži set okolinskih indikatora za buduće izvještaje o stanju okoliša; kao i da ukaže na neke izvore informacija o okolišu u BIH, kako bi se olakšali naponi državnih i međunarodnih eksperata i istraživača u potrazi za podacima. Ovo nije nacionalni izvještaj o stanju okoliša; ovdje se ne daje procjena okoliša u BIH niti političke preporuke.

Poglavlja u ovoj publikaciji su raspoređena na slijedeći način: prva dva poglavlja predstavljaju glavne uzroke promjena u okolišu (stanovništvo i privredu); slijedeća četiri poglavlja odnose se na primarne sektore (poljoprivredu i šumarstvo) i prirodne resurse (vodu i biološku raznolikost); poglavlja koja slijede koncentrisana su na tri usko povezana pitanja - energiju, prevoz i kvalitet vazduha; naredna dva poglavlja se odnose na domaćinstva i komunalni otpad; i konačno, zadnje poglavlje fokusira se na mine, kao poseban problem u BIH.

U najvećoj mogućoj mjeri, ova publikacija slijedi strukturu najnovijeg Pregleda okoliša OECD-a (OECD Environmental Outlook), objavljenog 2001 godine. Glavni razlog za to je želja da se obezbijedi uporedivost podataka o BIH sa onima u ostalom dijelu svijeta. U mnogo slučajeva, na žalost, nije bilo moguće koristiti iste indikatore, zato što podaci nisu bili dostupni. Neka okolinska pitanja koja su prisutna u izvještaju OECD-a nisu pokrivena u ovoj publikaciji, zato što, ili nije bilo dovoljno podataka, ili pitanje nije bilo od presudne važnosti za BIH. Na drugoj strani, problem mina je vrlo detaljno obrađen, pošto je to možda jedan od najozbiljnijih problema u okolišu BIH, koji prouzrokuje veoma snažan pritisak na privredu, poljoprivredu, šumarstvo, biološku raznolikost, prevoz, industriju i domaćinstva.

Gdje god je to bilo moguće, BIH podaci su upoređeni sa podacima za druge zemlje, kako bi se dobila predstava o tome koliki je doprinos BIH globalnim problemima u okolišu, ili da se pokaže kakve su performanse BIH u poređenju sa ostalima. Međutim, zbog vrlo specifične političke i socijalne situacije, problemi s kojima se suočava BIH prilično su rijetki u evropskom kontekstu, pa su stoga okolinske performanse BIH ili mnogo lošije ili mnogo bolje nego performanse većine ostalih evropskih država. Ovo ponekad daje prilično šokantan utisak. Najvjerovatnije je, međutim, da će, kako se politička situacija bude popravljala, vodeći ka porastu populacije i privrede, trendovi u okolišu početi da sve približnije slijede evropski model.

Ovo očekivanje bilo je glavni razlog da se u svako poglavlje uključi tabela sa pregledom globalnih i OECD trendova i projekcija, kao i dio o glavnim političkim opcijama u OECD zemljama. Nažalost, bilo je nemoguće uporediti okolinsku politiku u BIH sa onom u OECD zemljama, jednostavno zato što, sa djelimičnim izuzetkom otpada, takva politika u BIH ne postoji. Prema tome, političke opcije su date sa nadom da neka od pozitivnih iskustava mogu da se iskoriste kao model za neku buduću politiku u BIH.

Ova publikacija, na žalost, skoro potpuno je izostavila podatke iz nacionalnih izvora. Glavni razlog za to bili su ograničeno vrijeme i resursi. Naša je nada da će ovo biti korigovano u nekom narednom izdanju.

Preface

This is the first printed publication on the state of the environment of Bosnia and Herzegovina (BIH) since its independence in 1992. Its purposes are: to present an overview of some internationally available data on the BIH environment; to suggest a set of environmental indicators for future national state of the environment reports; and to point out some sources of environmental information on BIH, in order to facilitate the efforts of national and international experts and researchers in their search for data. This is not a national state of the environment report; it does not assess the environmental performance of the country, nor does it give policy recommendations.

The chapters in this publication are arranged as follows: the first two chapters introduce the main drivers of change in the environment (population and the economy); the next four chapters deal with the primary sectors (agriculture and forestry) and natural resources (freshwater and biodiversity); the chapters that follow concentrate on three closely related issues - energy, transport, and air quality; the next two chapters deal with households and solid waste; finally, the last chapter focuses on landmines as a specific environmental problem in BIH.

To the highest degree possible this publication follows the structure of the most recent OECD Environmental Outlook, published in 2001, the main reason being to ensure the comparability of BIH environmental performance internationally. In many instances, unfortunately, it was not possible to use the same indicators, because the data was not available. Some environmental issues present in the OECD report are not covered in this publication, because either there was no data on an issue, or the issue was not of a high importance for BIH. On the other hand, the problem of landmines was dealt with in detail, since it is perhaps the most important environmental problem in BIH, exerting very high pressure on economy, agriculture, forestry, biodiversity, transport, industry, and household sector.

Whenever possible, BIH data was compared to the data in other countries in order to show the extent to which BIH contributes to global environmental problems, or to show how it performs in comparison to others. However, because of the unique political and social situation, the problems that BIH faces are rare in the European context and for that reason, its environmental performance is either much worse or much better than the performance of most other European countries. This sometimes gives a rather shocking impression. It is, however, most likely that, as the political situation improves, leading to the population and economy growth, the trends in the environment will start to follow the European pattern more closely.

This expectation was the main reason for including in every chapter a box on global and OECD trends and projections as well as the main OECD policy options. Unfortunately, it was impossible to compare BIH environmental policies with those of OECD countries, simply because, with the partial exception of solid waste, no policy exists in BIH. Therefore, OECD policy options are presented with a hope that some good practices may be used as a model for future BIH policies.

The publication, unfortunately, completely lacks data from national sources. The main reasons for this were limited time and resources. It is our hope that this will be corrected in a next edition.